

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

JOWES

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
w Subregionie Północnym Województwa Śląskiego

Kamila Grochowina

Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
w Subregionie Północnym Województwa Śląskiego
w Częstochowie

NAUKA O SPOŁECZNYCH WYMIARACH GOSPODAROWANIA NA PODSTAWIE EKONOMII SPOŁECZNEJ

IDZIEMY W KIERUNKU GOSPODARKI SPOŁECZNEJ, CZYLI ALTERNATYWNEGO GOSPODAROWANIA... DLACZEGO JEST TO TAKIE WAŻNE?

Obecnie już powszechnie zalicza się ekonomię do nauk społecznych. W ekonomii społecznej liczy się CZŁOWIEK, jest o wiele ważniejszy niż pieniądź. To dla NIEGO rezygnuje się z realizacji celów biznesowych – jako nadrzędnych. Ważniejszy jest wymiar społeczny.

Ekonomia społeczna jest dziś alternatywą na rynku pracy, gdzie największe problemy z zatrudnieniem, jak pokazują statystyki, mają osoby młode w wieku 18–25 lat. W województwie śląskim, na koniec grudnia 2013 r., zarejestrowanych było 33 616 osób bezrobotnych w wieku do 25 r.ż. Aby temu przeciwdziałać, należy rozpocząć pedagogizację problemów społecznych i szeroko rozumianą edukację uświadamiającą młodzież o konieczności podejmowania różnych działań w kierunku samoorganizacji, aktywizacji i działalności społecznej, w celu zdobywania doświadczenia i radzenia sobie w trudnych realiach

rynku pracy. „Edukacja alternatywna” ma pomóc młodzieży uczącej się i kształcącej zrozumieć pewne mechanizmy rynkowe i skutecznie przygotować do osiągania sukcesów edukacyjno-zawodowych, innymi słowy zwiększyć szanse na pełny udział w życiu społecznym, zgodnie z konstytucją.

Osoby młode znajdują się więc w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czego są w pełni świadome. Pytani o najbliższe plany odpowiadają: plany tak, ale nie w Częstochowie, nie w naszym województwie. Są świadomi braku perspektyw. Często jednak nieświadomi swojej osobowości zawodowej, predyspozycji i preferencji zawodowych. Konieczna więc jest edukacja rozwijająca kompetencje kluczowe, w szczególności kompetencje społeczno-obywatelskie – Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 394/10.30.12.2006).

Nauka o ekonomii społecznej kształtuje osobowość społeczno-zawodową i uczy

wrażliwości społecznej i moralnej. Wrażliwość społeczna polega na tym, że człowiek nie jest obojętny na drugiego człowieka, na jego krzywdę, biedę i nieszczęścia, jakie go spotykają. Owa wrażliwość społeczna idzie często w parze z zaufaniem społecznym i odpowiedzialnością, a te czynniki z kolei gwarantują osiąganie sukcesów na wielu płaszczyznach życia prywatnego i zawodowego.

Choć w mojej ocenie edukacja czysto humanistyczna jest od ok. 30–40 lat zaniedbywana, to jednak warto nadal kształtować ludzką wrażliwość społeczną i moralną, zdolność do wyobraźni moralnej i myślenia krytycznego. Pomagajmy poprzez edukację rozwijać zdolności interpersonalne, które są nieocenione w budowaniu poprawnych relacji międzyludzkich. Próbujmy działaniami edukacyjnymi i uświadamianiem obalać postawy roszczeniowe młodych i przekuć je w postawy przedsiębiorcze.

Uczmy więc młode pokolenie przedsiębiorczości społecznej, ale takiej, która oparta jest przede wszystkim o wrażliwość społeczną, a dopiero później o mechanizmy finansowe.

Ekonomia społeczna to tylko jeden ze sposobów określenia działalności gospodarczej, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne. Bywa ona określana również jako gospodarka społeczna lub przedsiębiorczość społeczna.

Gospodarka społeczna to sposób funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych. Współczesna gospodarka społeczna dąży do takiego układu ekonomicznego i społecznego, który przewiduje więcej sprawiedliwości i szczęścia dla ludzi. Stara się to osiągnąć przez dobrowolną i racjonalną działalność organizacyjną.

Oparta jest ona na trzech zasadach:

1. Dobrowolność, czyli zasada „otwartych drzwi”;
2. Demokracja, czyli „jeden człowiek jeden głos”;
3. Pierwszeństwo człowieka nad kapitałem.

Przedsiębiorstwa społeczne to podmioty gospodarcze, których działalność ma cele społeczne. Korzystają z narzędzi i technologii biznesu, aby osiągnąć korzyści społecz-

ne. Przedsiębiorstwa społeczne przeznaczają swoje zyski na cele społeczne.

IDEA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Problematyka gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej powoli znajduje swoje miejsce w refleksji naukowej na temat kształtowania polskich, progresywnych rozwiązań w zakresie polityki zatrudnienia i inkluzji społecznej oraz lokalnej polityki gospodarczej i społecznej.

Gospodarka społeczna, określana także jako gospodarka zakorzeniona społecznie, stanowi nowe narzędzie rozwoju społeczno-gospodarczego, komplementarne wobec sektora publicznego i prywatne instytucje gospodarki społecznej, w tym zrzeszenia i spółdzielczość, które przyczyniają się do **TWORZENIA NOWYCH USŁUG I MIEJSC PRACY** na szczeblu lokalnym w ramach przedsięwzięć łączących w sobie ekonomiczne i społeczne aspekty aktywności obywatelskiej.

Przedsiębiorstwa społeczne integrują zawodowo, rozwijają indywidualne usługi społeczne oraz prowadzą usługi użyteczności publicznej. Podstawowa instytucja w tym typie działalności ma funkcjonować w warunkach rynkowych. Wszelkie uzyskiwane przez nie zyski powinny jednak być reinwestowane w przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub we wspólnotę, która tworzy przedsiębiorstwo. Nie chodzi już więc o maksymalizację zysku, czy zwiększenie dochodów właścicieli bądź udziałowców. Tak sformułowany program ekonomii społecznej można znaleźć na portalu ekonomiaspoleczna.pl, który powstał w ramach projektu: „W poszukiwaniu polskiego modelu ekonomii społecznej” (2005–2008).

Ekonomia społeczna ma być uzupełnieniem systemu kapitalistycznego o podmioty gospodarcze „zakorzenione w świecie wartości i zasad”. Jej podstawową funkcją jest tworzenie miejsc pracy dla osób z tzw. grup podwyższonego ryzyka (czyli wszystkich narażonych na dyskryminację: kobiet, w szczególności matek samotnie wychowujących dzieci, osób niepełnosprawnych, po terapiach antyalkoholowych i antynarkotykowych, po odbytych wyrokach karnych, długotrwale bezrobotnych bezdomnych...).

OBSZARY, W KTÓRYCH EKONOMIA SPOŁECZNA SPRAWDZI SIĘ

Przedsiębiorstwo społeczne może podejmować różne działania: począwszy od dostarczania dóbr i usług publicznych, a skończywszy na działalności handlowej i produkcyjnej. Bardzo ważny jest obywatelski charakter inicjatywy, możliwie wspólnotowy charakter działania i cel budowania spójności społecznej. Dziś przestrzenią działalności takiej instytucji jest przede wszystkim trzeci sektor.

Na myśl nasuwają nam się pewne pytania: „Czy nie są to tylko modne hasła”? „Czy ekonomia społeczna jest faktycznie odpowiedzią na dzisiejsze realia i rzeczywistość, w jakiej żyjemy”? A może idea ekonomii społecznej jest projekcją na rzeczywistość określonych wyobrażeń tego, jak ona powinna wyglądać?”

W moim odczuciu powyższe hipotezy są na tym etapie nierozstrzygalne. Nazwy zmieniają się pod wpływem zjawisk, które chcą objąć – definicje konstytuują się zatem „w procesie”. Ostatnie postulaty polskiej ekonomii uznać można za przejaw ideologii wolnorynkowej i sposób zmieniania świata, m.in. poprzez: animowanie, informację i promocję, szkolenia, doradztwo, edukację formalną i nieformalną, kierowanie instytucjami zgodnie z nowymi trendami, a nade wszystko zakładanie przedsiębiorstw społecznych.

Czy biznes społeczny może się w Polsce udać? Tak, ale do tego potrzeba zaangażowania ludzi i różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Jednym z działań Jurajskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej jest ANIMACJA, która polega na budowie trwałych i różnorodnych sieci współpracy na poziomie lokalnym i regionalnym. Staramy się rozwijać aktywność podmiotów ekonomii społecznej oraz instytucji i osób fizycznych z otoczenia ekonomii społecznej.

Zadaniem animatorów jest przede wszystkim wprawiać w ruch, motywować i mobilizować ludzi do tego, by szukali skutecznych metod rozwiązywania swoich problemów, by zaczęli mocniej utożsamiać się z miejscem, gdzie żyją i mieszkają, by poczuli, że mogą zmieniać swoją rzeczywistość poprzez inicjowanie i stymulowanie powstawania czy też rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. Chodzi o to, aby ludzie poczuli, że mają wpływ na poprawę własnej sytuacji i zaczęli podejmować wiele różnych działań w kierunku samoorganizacji. Sukcesem dla nas będzie inicjowanie wśród społeczności ruchów w kierunku zmian postaw od roszczeniowych do przedsiębiorczych.

Kamila Grochowina

**Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

